

25.10.2006 14:20

Tekniikan erikoisammattitutkinto – Asuinkiinteistön korjauspäällikkö

Näytön kehikko: Tutkinnonosa 2 KANNATTAVUUS JA KUSTANNUSHALLINTA

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkittava osoittaa ymmärtävänsä kansan- ja yritystaloudellisten perustapahtumien, kuten suhdanteiden, tuotteiden ja raaka-aineiden, hintatason muutosten yhteydet omaan alaansa ja yritykseensä. Hän tiedostaa oman asemansa yrityksessä sekä osuutensa yrityksen/työyksikön tuloksen muodostuksessa. Hän tuntee lisäksi oman toimialansa toimintatavat ja -rakenteet. Hän osaa soveltaa kannattavan toiminnan periaatteita niin, että kykenee suunnittelemaan, kehittämään ja ohjaamaan omia ja työryhmänsä töitä. Työ- ja laitesuunnittelussa hän pystyy löytämään töilleen yritystaloudellisesti edulliset ratkaisut.

Näyttöympäristö

Näyttöympäristö on ensisijaisesti tutkinnosuorittajan työpaikka tai työn suorittamispaikka (isännöitsijä- tai suunnittelutoimisto, korjaustyömaa, kokoustila, julkisen esiintymisen tila). Toissijaisesti näyttö voidaan antaa muissa työympäristöissä tai yrityspelimäisissä, simuloituissa olosuhteissa. Näyttöaikataulu ja kesto määritellään henkilökohtaisessa näyttösuunnitelmassa (HENSU).

Tutkinnonosan näyttö ja sen tehtäväkokonaisuudet

Työpaikkanäyttö perustuu tutkinnosuorittajan työtehtäviin, esim.

- korjaushankkeen kustannustietopankkien hyväksikäyttö
- korjaushankkeen budjetin valmistelu
- työaika- ja työkustannussuunnittelu
- korjaushankkeen taloudellinen tilannekatsaus johdolle ja projektin jäsenille.

Kirjallisesti raportoitava näyttötehtävä: oman yrityksen toiminta-ajatus, tuloslaskelman ja taseen läpikäynti, keskeiset tunnusluvut ja taloudellisen ohjauksen mittarit.

Dokumentit työpaikkanäytöistä sekä muista HENSUn mukaisista suoritteista, esim.

- jonkin hankkeen pienimuotoiset investointilaskelmat
 - jonkin hankkeen budjetti ja mahdollisesti rakennusaikainen poikkeamaseurantamekanismi
 - jonkin hankkeen jälkilaskelmat
 - tutkinnosuorittajan itsearviointi ja kehittämis ehdotukset
- kerätään näyttökansioon. Näyttökansio käsitellään näyttökeskustelussa.

Arvioijina toimivat kolmikantaperiaatteen mukaan opettajien edustaja, työntekijöiden edustaja ja työnantajan edustaja.

25.10.2006 14:20

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Työprosessit, joiden pohjalta näyttötehtävät laaditaan ja/tai näytöt annetaan:

- osoittaa ymmärtävänsä kansan- ja yritystaloudellisten perustapahtumien, kuten suhdanteiden, tuotteiden ja raaka-aineiden hintatason muutosten yhteydet omaan alaansa ja yritykseensä
- osaa kuvata yrityksen liiketoiminnan ohjauksen peruskäsitteistön ja on selvillä oman yrityksensä toiminta-ajatuksesta
- osaa lukea liikeyrityksen tuloslaskelman ja taseen sekä tulkita niiden keskeiset asiat
- pystyy arvioimaan vastuullaan olevien toimintojen kannattavuutta, kustannustehokkuutta ja niiden kehittymistä
- osaa laatia ja käyttää teknisen alan kustannuslaskennan välineitä työssään tarvitsemiinsa kate- ja kustannuslaskelmiin
- osaa hyödyntää tuotekohtaista kustannus- ja kannattavuustietoa oman työnsä kehittämiseen
- pystyy arvioimaan vastuullaan olevan tehtäväalueen tuotantoketjuun sitoutuneen pääoman käytön tehokkuutta oman yrityksensä tulosvaikuttajana
- osaa laatia pienimuotoisia, alalle tyypillisiä teknisiä investointilaskelmia
- osaa suunnitella ja budjetoida oman yksikkönsä toiminnan alalle tyypillisten käytäntöjen mukaisesti ja seurata sekä ohjata sen toteumaa
- tuntee tuotantotekniikan taloudelliset aiheuttamisperiaatteet ja osaa hyödyntää teknisen tietonsa tarvittavissa taloudellisissa laskentatilanteissa.

Arvioinnin menetelmät

1. Havainnointi
2. Suulliset kyselyt halutun ammattitaidon esille saamiseksi (jos tämä on tarpeen näytön onnistumisen selvittämisessä, jne., häiritsemättä tutkinnonsuorittajaa)
3. Haastattelut
4. Kirjalliset tehtävät (raportit, selvitykset, pienimuotoiset tentit)
5. Portfolio (esim. aiemman osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa)
6. Itse-, ryhmä- ja vertaisarviointi
 - arvioiko omaa suoritustaan numeerisesti vai
 - laadullisesti ja perustellen tekemiään ratkaisuja
7. Arviointikeskustelu

Arviointiaineistot

1. Kirjallisesti raportoitava näyttötehtävä
 - oman yrityksen toiminta-ajatus
 - tuloslaskelman ja taseen läpikäynti
 - keskeiset tunnusluvut ja taloudellisen ohjauksen mittarit.
2. Dokumentit työpaikkanäytöistä

sekä muista HENSUn mukaisista suoritteista, esim.

3. Jonkin hankkeen pienimuotoiset investointilaskelmat
4. Jonkin hankkeen budjetti ja mahdollisesti rakennusaikainen poikkeamaseurantamekanismi
5. Jonkin hankkeen jälkilaskelmat
6. Tutkinnonsuorittajan itsearviointi ja kehittämissuositukset kerätään näyttökansioon (portfolio) ja käsitellään näyttökeskustelussa.

25.10.2006 14:20

Perusteluni arviointimenetelmien ja näytöstä koottavien aineistojen valinnalle

”Arvioinnilla tarkoitetaan

- systemaattista aineiston keräämisprosessia
- aineiston ohjauksellista hyödyntämistä...
- ja tarvittaessa päätöksentekoa opiskelijan oppimisesta ja osaamisesta...
- suhteessa ilmaistuihin arviointikriteereihin.” (Keurulainen 1998)

Arvioinnin päätehtävät ovat

- oppimisen tukeminen
 - vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistaminen
 - motivoivan palautteen antaminen
- kontrolli, suoritusten ja valmiuksien vertailu tavoitteisiin
- opetuksen kehittäminen. (Heikkilä, Repo-Kaarento 2000)

Arvioitaessa opiskelijan ammatillista osaamista keskitytään tarkkailemaan

- ammatillisia kvalifikaatioita
 - ilmaisevat pätevyyttä ja valmiuksia suoritua työstä
- metakognitiivisia taitoja
 - miten opiskelija havaitsee, ajattelee, toimii ja oppii
 - ohjaa toimintaansa opiskelu- ja ongelmanratkaisutilanteissa
- hiljaista tietoa, joka ilmenee toiminnan sujuvuutena
- ydinosaamista
 - auttaa kehittymään ja menestymään työelämässä
 - oppimaan oppimisen-, ongelmanratkaisu-, viestintä- ja yhteistyötaitot
 - työhön liittyvät emotionaaliset, eettiset ja esteettiset kyvyt.

(Silvennoinen, M. 2004.)

Taulukko 1: Kriteeriperustainen arviointi (Poikela 2003).

Arvioitava osaamisalue			
Oppimisen/ osaamisen prosessit	Tyydyttävä (osaa perusasiat)	Hyvä (perustelee osaamistaan)	Kiitettävä (osoittaa luovaa kyvykkyyttä)
Sosiaaliset prosessit (osallistuminen ja osallistaminen)			
Reflektiiviset prosessit (arviointi ja kehittäminen)			
Kognitiiviset prosessit (tietäminen ja ymmärtäminen)			
Operationaaliset prosessit (tekeminen ja toiminta)			

25.10.2006 14:20

Työpaikalla annettavan näytön arvioinnissa havainnointi, kyselyt, haastattelut ja ryhmä- ja vertaisarviointi ovat avainasemassa. Näyttökansioon kerätään HENSUn mukaisten suoritteiden dokumentit. Näillä menetelmillä ja aineistoilla arvioinnin päätehtävät toteutuvat *operationaalisten ja kognitiivisten* prosessien osalta.

Kirjallisten tehtävien (raporttien, selvitysten, pienimuotoisten tenttien) arvionti yhdistettynä itsearviointiin ja suulliseen kyselyyn tuottaa tietoa *operationaalisten ja kognitiivisten* lisäksi myös *reflektiivisten* prosessien osaamisesta.

Portfolio sekä tutkinnon suorittamisen aikana hankitun osaamisen dokumentoinnissa että aiemman osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa tukee luovan ja persoonallisen otteen omaksumista. Se auttaa tunnistamaan, arvioimaan ja rikastamaan omia ajattelu- ja toimintatapoja. Systemaattisesti dokumentoitu, työtoiminnassa, ohjaus- ja arviointitilanteessa ja näyttökeskustelussa toisille tutkinnonsuorittajille annettu ja toisilta saatu palaute edistää persoonallista ja ammatillista kasvua oman roolin ja tehtävän tunnistamista osallistujana ja osallistajana. Se myös vahvistaa itsetuntemusta ja itsetuntoa. Myös *sosiaalisten* prosessien osaaminen tulee esiin.

Kuva 1. Portfolio sekä ammatillisen kasvun että persoonallisen identiteettityön ilmentymänä.

(Syrjäläinen, Jyrhämä, Haverinen, Mussaari 2005).

25.10.2006 14:20

Itsearviointi

Oppiminen edellyttää kokemusta. Oppiminen ei kuitenkaan tapahdu suoraan kokemuksesta: kokeminen ei ole oppimista. Kokemuksen muuntamisessa oppimiseksi tarvitaan reflektioprosessia. (Ruohotie 1998 lähteessä Keurulainen 2006).

Reflektion on tapahduttava samanaikaisesti kokemuksen kanssa. Reflektioon liittyy keskinäisen riippuvuuden piirre: omia havaintoja on voitava verrata johonkin ulkoiseen kriteeriin. (Seibert 1996 lähteessä Keurulainen 2006). Painopiste on *kognitiivisissa ja reflektiivisissä* prosesseissa.

Arviointikeskustelussa tutkinnonsuorittaja esittää näyttökansionsa, itsearviointinsa ja kehittämisehdotuksensa. *Operationaaliset, kognitiiviset, reflektiiviset ja sosiaaliset* prosessit tulevat esiin.

Arviointikriteerien selkokieliisyys ja erottelukyky

Tekniikan erikoisammattitutkinnon arviointikriteerit ovat erittäin hyvin laadittuja ja selkokieliisiä. Erottelukyky on ehkä liiankin hyvä. Voisi jopa sanoa, että tutkinnonosien kriteerit 1b5, 3, 6b1, ja 6b2 saattavat tuntua liian yksityiskohtaisilta ja menevän kovin yksityiskohtaiseen kognitiivisten prosessien arviointiin.

Lähteet

Heikkilä, H., Repo-Kaarento, S. 2000. Oppimisen ja opetuksen laadun kartoitus ja arviointi. JUONTO - Maatalous-metsätieteellisen tiedekunnan opetuksen kehittämishanke 1998 - 2002. Väkiraportti 8.5.2000. <http://www.mm.helsinki.fi/juonto/valirap.html#3.3>.

Keurulainen, H. 2006. Arviointi oppimisen tukena. Esitysaineisto JyAOKK. <http://www.jyu.fi/hallinto/oplaapro/koulutus/materiaalit06/aot.pdf>.

Poikela, S. 2003. Ongelmaperustainen pedagogiikka ja tutorin osaaminen. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto, Kasvatieteiden tiedekunta, Kasvatustieteiden laitos. Tampere: Cityoffset Oy.

Silvennoinen, M. 2004. Työssä oppiminen ammatillisessa aikuiskoulutuksessa. TY, Eduta-instituutti. <http://www.uta.fi/eduta/noste-raportti.pdf>.

Syrjäläinen, E. Jyrhämä, R. Haverinen, L. Mussaari, E. 2005. Praktikumkäsikirja 2005. Studia Pædagogica 33. Helsingin yliopisto 2005. <http://www.helsinki.fi/behav/praktikumikasikirja/noframes/kehykseton.htm#luku8valine>.